

ADEVĂRUL

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — 4 cor.
Pe 1/2 de an — — — 2 „
Pe 1/4 de an — — — 1 „

Pentru străinătate:
Pe un an — — — 6 cor.
Pentru America:
Pe un an — — — 2 dolari

Un număr 8 filerl.

ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT DIN UNGARIA

APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ

Redacția și Administrația:

BUDAPESTA, VIII., CONTI-UTCA 4.

Aci sunt a să trimite tot felul de scrisori, cereri și bani. Tot aci să primese anunțuri cu prețuri moderate.

Războiul european.

Ni s'au spulberat toate speranțele ce le nutream, ca războiul european să poată fi împiedecat. Poate că atunci când rindurile acestea vor ajunge înaintea cetitorilor, războiul groznic să aibă deja nenumărate jertfe.

Războiul dintre Austro-Ungaria s'a pornit, iar Rusia a grăbit a sări într'ajutorul protejatei sale Serbia. A început a-și mobiliza armata cu scop de-a ataca pe Austro-Ungaria. Ca răspuns la mobilizarea Rusiei a venit știrea despre pregătirea de război a Germaniei și mobilizarea generală dela noi. Franca, care e aliata Rusiei, a mobilizat și ea. Declarațiile de război încă nu s'au făcut, dar atât la granița germano-franceză, cât și la cea germano-rusă s'au început deja luptele.

Lumea cultă din Europa par'că a uitat toate învățăturile civilizației. Acei cari mai eri vor-

beau cu smerenie despre pacea lumească și bunaînțelegere a popoarelor, astăzi au amuțit. Războiul european va fi atât de groznic, încât așa ceva nu s'a mai pomenit în istoria omeniei. Și popoarele văd icoana viitorului, dar silite de puteri nebiruite, totuși merg înainte, merg spre prăpastie.

O luptă fără pereche în istorie se va da, și reușita luptei acesteia va hotărî: cine să stăpânească lumea: Slavii ori Germanii? Rusia cea înapoiată, Rusia țarului scaldat în sînge, Rusia cea apăsătoare de neamuri și dușmănitore a poporului de jos reprezintă barbarismul și pe Slavi, — iar Germania și Austro-Ungaria reprezintă germanismul și cultura Apusului. Dacă a fost lăsat ca războiul să se facă, dacă vărsarea de sînge nu s'a putut împiedeca, apoi fie ca din războiul acesta să iese învingători cei cari reprezintă cultura.

Inarmări pretutindeni.

Focul s'a aprins și flacărele lui în scurtă vreme au cuprins lumea întreagă. Neînțelegerea dintre Monarhia noastră și Serbia pare a fi nimic acum pe lângă groznicul război european, ce tot mai mult se apropie. Lumea întreagă s'a despărțit și se desparte în două tabere puternice, cari se vor lovi, își vor măsura puterile, ca apoi una dintre ele să cadă, iar cealaltă să stăpânească pămîntul.

Toate țările se mișcă și se înarmează acum. Chiar și acelea, cari n'au nici un dor de cucerire, cum este Elveția, încă mobilizează, ca să se poată apăra la caz de lipsă în contra oricărui atac venit din afară.

Iată aici în câteva linii starea ce domnește acum peste țările din Europa:

Mobilizarea generală la noi.

După ce s'a aflat că Rusia n'are voie de pace, ci își cheamă soldații la arme, atunci s'a ordonat și la noi mobilizarea generală. Au fost chemați la arme toți bărbații cari au servit la miliție și n'au trecut încă de 42 ani, precum și o parte dintre tinerii recrutați astă primăvară. Printre comitatele din cari au fost chemați sub drapel recruții de anul ăsta, se află și următoarele: Alba-Inferioară, Bistrița-Năsăud, Brașov, Ciuc, Făgăraș, Treiseaune, Hunedoara, Tîrnava-Mică, Cluj, Sălaj, Solnoc-Dobea, Turda-Arieș, Bácsbodrog, Car ș-Severin, Timiș și Torontal, precum și orașele Baja, Szabadka, Ujvidék, Zombor, Panciova, Timișoara, Verșeț, Cluj și Murăș-Oșorheiu.

Germania.

Mobilizarea armatei.

Vineria trecută s'a ordonat mobilizarea generală a armatei germane.

Italia.

Mobilizare.

O parte a armatei de pe uscat și a marinei de război a fost chemată la arme.

Italia rămâne neutră.

San Giustino ministrul de externe al Italiei a declarat că față de războiul dintre Germania și Rusia, Italia rămâne neutră, căci Italia ține legături prietenești cu toate statele din Europa.

Francia.

Manifestul guvernului francez.

Guvernul francez împreună cu președintele republicii au dat un manifest către națiunea franceză, în care arată starea îngrijorătoare, ce domnește acum peste Europa. Spune că și Francia face pregătirile cele mai delipsă pentru apărarea hotarelor sale. În vremea de acum numai starea de război și mobilizarea sunt mijloacele cele mai bune pentru apărarea păcii. Guvernul francez pătruns de dorința fierbinte de-a deslega neînțelegerile pe cale pacinică, a făcut pregătirile delipsă și va urma mai departe cu acțiunea diplomatică. Guvernul crede în reușită.

Rusia.

Mobilizarea armatei.

Vineria trecută a fost mobilizată întreaga armată a Rusiei.

— În Petersburg a fost declarată starea de asediu.

Știrile războiului.

Mesagiul împăratului Wilhelm.

Berlin, 4 August. — Parlamentul german astăzi a fost conchemat la ședință. Înainte de deschiderea ședinței împăratul Wilhelm și-a dat cetit mesagiul de tron, în care arată cum a ajuns Germania în război, și în momentele acestea grele cere sprijinul națiunii germane.

Cinci miliarde împrumut pentru război.

Berlin, 4 August. — Tot în ședința de azi parlamentul a votat un împrumut de 5 miliarde, pentru cheltuelile războiului.

Stare de asediu în Franca.

Paris, 4 August. — Poincaré președintele republicii franceze a subscris un decret, prin care declară starea de asediu peste toată Franca și Algeria pentru timpul cât va ținea războiul.

Orașe rusești ocupate.

Berlin, 4 August. — Agenția Wolf anunță: Trupele germane dela graniță au intrat pe teritor rusesc și după o luptă scurtă au ocupat orașele Czenstochova, Bedin și Kalis.

Francezii atacă.

Berlin, 4 August. — Intre Franca și Germania încă nu s'a declarat războiul, dar o parte a trupelor franceze au și intrat pe teritor german și au ocupat mai multe localități. Aviatori francezi în mai multe părți au trecut în Germania și din înălțime au aruncat mai multe bombe.

Anglia de partea Franciei.

London, 4 August. — În ședința de astăzi a parlamentului ministrul de externe Edwar Grey a declarat, că atunci când Franca va fi atacată pe mare din partea Germaniei, Anglia îi vine într'ajutor. Flota Angliei este mobilizată și în scurt timp vor mobiliza și armata de pe uscat.

Belgia în război.

London, 4 August. — Belgia a declarat că rămâne neutră și nu se amestecă în război, dar Germania a provocat-o să-i dea îngăduință a-și trece trupele peste teritoriul ei. Belgia a respins propunerea aceasta și e gata a-și apăra hotarele cu arma.

Anglia a declarat război Germaniei

4 August. — După ce guvernul francez s'a convins că Germania și-a trecut trupele pe teritor belgian, spre a ataca pe Franca, în 4 August, Marți seara la orele 7 ambasadorul englez din Berlin s'a prezentat la cancelarul Germaniei, predându-i declarația de război a Angliei. Astfel Anglia încă a intrat în foc și războiul dintre ea și Germania s'a început.

Trupele Germaniei au ocupat un oraș întărit al Rusiei.

Königsberg, 5 August. — Agenția Wolf anunță că trupele germane au ocupat orașul rusesc Kibarty. Rușii s'au retras lăsînd mai mulți prizoneri.

Flota germană dinaintea Algir-ului

Berlin, 5 August. — Vasele de război ale Germaniei ce se aflau pe Marea-Mediterană, eri s'au ivit dinaintea Algir-ului și au bombardat pînă la distrugere mai multe porturi de aici. (Algir e proprietate franceză în Africa.)

Bombardarea cetății Belgradului

5 August. — Pînă acum nu erau decît numai încercări mai mici între armata noastră și sîrbi. De astăzi însă s'a început o luptă mai stăruitoare. Sîrbi prin focurile de tun ce le slobozeau au încercat a împiedeca mișcările armatei noastre. La atacul acesta a răspuns artileria noastră tot cu focuri de tun. Lupta s'a sfîrșit cu aceia că sîrbi au fost nevoiți a înceta focul. Cetatea Belgradului a suferit multe știrbiri foarte însemnate. Orașul a fost scutit.

Revoluție în Paris.

Toate legăturile telegrafice și postale dintre noi și Franca au fost întrerupte. Astfel nu se știe cu siguranță ce se petrece acolo. Unii oameni, cari zilele acestea au sosit din Paris, spun că acolo a izbucnit revoluția. Poporul nu voeste războiul și luptele dintre armată și revoluționari au fost crînce. Sînge mult s'a vărsat și multe vieți s'au stins.

Ce urmări va avea revoluția aceasta, avea-va ea vre-un rezultat, nu se poate ști.

JEAN JAURÈS

Steaua cea mai strălucitoare, omul cel mai luminat al Franciei, ba chiar al vremii de astăzi, s'a stins: tovarășul nostru Jean Jaurès a fost ucis de un naționalist-patriot descreierat.

Cu inima plină de durere privim înspre Franța, a cărei fiu a fost marele mort și ne întrebăm: pentru ce a trebuit să se întâmple aceasta așa?

Și răspunsul e atât de ușor! Dacă el nu și-ar fi jertfit toată priceperea, toată viața pentru muncitorime, pentru cultură, pentru pacea lumii, atunci nu l-ar fi ucis criminalii, atunci ar fi putut trăi liniștit, s'ar fi putut înfrupta de toate bunătățile ce astăzi burgheziele le ține numai pe seama sa.

Dar el a înțeles adevărul socialismului, s'a pus în slujba clasei despoiate, a pornit în luptă contra rînduelei capitaliste și nu i-a trebuit nimic din aceia, ce s'ar fi dat, dacă ar fi intrat în rîndul acelor, cari apără ordinea socială de astăzi.

El însă și pe drumul ce l-a apucat a ajuns departe: a devenit unul dintre cei mai de frunte conducători ai socialismului internațional și martir plîns peste toată lumea, acărui însemnătate și mărire o recunoște acum și au recunoscut-o și 'n trecut chiar și potrivnicii noștri.

O muncă de uriaș al cugetării a dus cît a trăit. El a fost sufletul partidului socialist francez, el a dus acest partid la înălțime și înainte cu cîteva luni a intrat în parlament împreună cu o sută unu deputați tovarăși ai săi. A fost bicuitorul cel mai nemilos al nebulniei naționaliste, care voește să cucerească țări străine și care pentru interesele de clasă ale stăpînitorilor sub vîlul „gloriei naționale“, al „onoarei naționale“ e gata de-a vărsa în păraie singele confrăților săi. Impotriva nebuniei acesteia a luptat Jaurès în Franța cu o izbîndă mai mare decît oriunde. Dar tocmai

în lupta aceasta se aștepta încă mult dela el. Toată lumea îl privea ca conducătorul viitoarei revoluții a muncitorimeii franceze.

Iată pentru ce a trebuit să moară Jaurès înainte de a-și împlini chemarea.

Mai în urmă cînd în Franța s'a reintrodus serviciul de trei ani la miliție, el a fost luptătorul cel mai aprig în contra acestui plan al militarismului. El a fost sufletul și vorbele lui spada luptei acesteia. Lupta lui de atunci a și avut unele roade. Iar după alegerile din urmă, cînd el împreună cu cei o sută și unu deputați socialiști a intrat în parlament, legea serviciului de trei ani și 'n general toată înarmarea a ajuns în pericol. Iată pentru ce a fost ucis el de tabăra reacționarilor.

Dar și acum în urmă Jaurès a declarat, că „în numele culturai protestează împotriva războiului“ ce s'a declanșat asupra omenimei. Proletarii francezi nu voesc să-și verse sîngele sprijinind pe Rusia într'un război pentru apărarea Serbiei.

Dar capitaliștii cari stăpînesc Franța, la tot cazul voesc războiul. Ei au împrumutat Rusiei mai mult de 50 miliarde de franci și dacă într'un război Rusia ar fi învinsă, ei și-au pierdut banii.

Și acum putem înțelege pentru ce a fost ucis Jaurès. Pentru că s'a declarat contra războiului dorit de capitaliști.

Însă oricît de mult ne atinge moartea lui, totuși ne mîngăie faptul, că dacă Jaurès omul a murit, cauza pentru care a luptat el tot nu va pieri. Tovarăși francezi, dacă au ajuns deja acolo, că pot împiedeca izbucnirea unui război groaznic și scîrbos, vor face-o.

Cine a fost ucigașul?

După cum se anunță din Paris ucigașul e un degenerat cu numele Villian Raoul, care credea că Jaurès e dușmanul Francei. Nu e sigur însă, dacă nu cumva mina vreunui răufăcător plătit a omorît pe cel mai mare om al timpului de astăzi.

Serbia.

Sedintele parlamentului

se țin acum în Niș. Toate partidele sprijinesc guvernul și declară, că ceia ce a făcut, a făcut bine. Numai deputatul Lapcevic (socialist) a declarat că vina războiului o poartă guvernul sîrbesc, care a suferit în țară societăți secrete ca și „Narodna Odbrana“ și a lăsat ca ofițierii de stat și ofițeri militari să ia parte în agitația contra monarhiei.

Împrumutul de război al Serbiei.

Seușcina (parlamentul) sîrbesc a votat un împrumut de 90 milioane pentru cheltuelile războiului.

România.

România și Tripla-Alianță.

Ziarul „Seara“ din București cu datul de 1 August scrie următoarele:

La consiliul (sfatul) de miniștri ținut ieri la Sinaia, regele a arătat cu numeri, că Germania e așa de tare militară, încît chiar fără Italia și Austro-Ungaria, ar putea să învingă astăzi pe ruși și pe francezi.

În urma expunerii convingătoare a regelui, expunere care a durat două ore, dl Brătianu împreună cu toți miniștrii s'au declarat pentru o conlucrare cu tripla-alianță.

În urma acestei intervenții hotărîte a regelui s'a hotărît în principiu ca România să fie alături de tripla alianță și în special de Germania în cazul unui război european.

Trupe rusești la la granița României

O telegramă din București anunță, că Rusia la granița dinspre România adună trupe foarte multe. În Iași și jur populația e neliniștită. S'au răspîdit știri că nu peste mult rușii vor ocupa Moldova.

România își va apăra hotarele.

Miercuri s'a ținut în Sinaia un alt consiliu miniștri sub prezidenția regelui Carol, la

care a luat parte moștenitorul de tron Ferdinand, Maiorecu fostul ministru președinte și mai mulți deputați. Consiliul a hotărît ca România să facă tot ce e cu putință pentru apărarea hotarelor sale.

Întîlnirea lui Take Ionescu cu Berchtold.

Take Ionescu bărbatul de stat român, care zilele trecute se afla Londra, a fost rechemat în țară de ministrul-președinte Brătianu, spre a lua parte la sfătuirile oamenilor politici români, cari vor croi ținuta României pentru viitor. În drum spre casă Take Ionescu s'a abătut și pe la Viena, unde s'a întîlnit cu Berchtold, ministru de externe al monarhiei.

Japonia.

Se svonește că Japonia folosindu-se de ocazie va ataca pe Rusia. După cum se anunță, în toată Japonia decurg pregătirile de război.

Celelalte state.

Bulgaria a declarat că la tot cazul rămîne neutră și nu se amestecă în războiul dintre Austro-Ungaria și Serbia.

Turcia își mobilizează armata întreagă și a declarat că rămîne neutră. Peste toată țara s'a anunțat starea de asediu.

Muntenegro și-a mobilizat armata și stă de partea Serbiei.

Elveția, Olanda, Belgia și Suedia toate și-au mobilizat armatele. Toate țările acestea au declarat că rămîn neutre și pregătirile de război le-au făcut numai spre a-și apăra hotarele.

Familile celor chemați la război

vor fi ajutate de stat. Spre acest scop vor fi înscrși toți aceia, cari au rămas fără ajutor în urma mobilizării.

Iar de altă parte s'a început peste toată țara adunarea de bani pentru ajutorarea celor lipsiți. Partidul nostru încă a deschis o listă de subscripție pentru ajutorarea familiilor acestor tovarăși, cari au plecat în război.

Către tovarăși!

Vremile grele în cari ne aflăm fac cu neputința scoaterea și pe mai departe a „Adevărul“-ui. Partea cea mai mare a tovarășilor noștri se află sub drapel, toate ținuturile românești se află în stare de asediu și astfel răspîndirea foii îndură piedeci mari, deci suntem siliți să oprim deocamdată apariția ei, pînă ce stările de acum se vor limpezi și din nou vom putea începe lupta pentru binele muncitorimeii și țărânilor române.

Pentru tovarășii băieși!

Tovarășii băieși cari n-au fost chemați la arme, să nu părăsesc organizația și să-și plătească taxele de membrii, căci și organizația se ține de cuvînt și ajutoarele prescise de statute le va da celor ce au drept la ele.

După război organizația băieșilor își va re-lua avîntul din trecut, dar nici pînă atunci să nu o lăsam pierii, căci spre rîul nostru ar fi.

Moratoriu.

Acest cuvînt înseamnă amînarea termenului de plătire al datoriei. În urma războiului și la noi s'a ordonat moratoriu pe două săptămîni. Orice datorie acărei termen de plătire e între 1-14 August, nu trebuie plătită decît numai după 14 August.

De altfel se svonește că și termenul dela 14 August va fi prelungit pentru un timp mai îndelungat, deoarece starea de război în loc să se limpezească mai mult s'a încurcat.

Tot asemenea și familiile acelea, acărui întreținător a fost chemat la arme, nu sunt îndatorate a plăti chirie deocamdată.

20 milioane de oameni înarmați.

După cum arată semnele, războiul european nu va putea fi înlăturat, deci să vedem care e puterea armată a statelor războinice:

Serbia în timp de pace are o armată de 100.000 de oameni, care în timp de război se urea la 350.000.

Rusia în timp de pace are 1.300.000 de soldați, iar în timp de război 5.400.000.

Francia în timp de pace are 560.000 iar în timp de război 3.500.000.

Anglia în timp de pace are 600.000, în timp de război dintre aceștia îndată intră în luptă 160.000.

În fața acestei grupări de puteri stă armata triplei alianțe în modul următor:

Austro-Ungaria în timp de război are 2 milioane de soldați, dar numărul acesta se poate urca pînă la 3 milioane.

Germania are sub drapel în timp de pace 650.000, iar în timp de război 4.700.000.

Italia are în timp de pace 300.000, în timp de război 1.030.000.

În cazul războiului european grupările de puteri stau astfel:

Tripla-alianță (Germania, Italia și Austro-Ungaria) cu aproape 9 milioane de oameni. Iar tripla înțelegere (Rusia, Francia, Anglia și Serbia) cu 10 milioane. Mai mare putere nici pot avea statele susnumite, dar se vede că fiecare va fi silit a se folosi de ultima putere ce o are.

Războiul se va purta însă și pe apă, unde marile puteri stau în modul următor:

Tripla înțelegere: Anglia are 484 de vase (vapoare, corăbii), Francia 382 și Rusia 173.

Tripla alianță: Germania are 296 vase de război, Italia 161, Austro-Ungaria 105.

La aceste două grupări mari probabil că cu voia sau fără voie, se vor asocia și alte state mai mici, în prima dată România, acărei armată în timp de război are cel puțin 500.000 de oameni. Grecia are 250.000, Bulgaria 400 de mii, Belgia 200.000, Suedia 400.000 și încă alte state mai mici, așa că în groaznicul război european vor lupta peste 20 milioane de oameni.

Editor și redactor responsabil: Ioan Flueraș.

Tipogr. Világosság, s. a. Budapest, VIII, Conti-utca 4.